

Styrket pædagogisk læreplan for Pilekrattet

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Pilekrattet. Læreplanen er et levende dokument, som beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Pilekrattet, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegruppes sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Vi tilstræber at vurdere børneperspektivet i et børnemiljø, og at inddrage børns egne oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og forudsætninger.

Lidt om Pilekrattet:

Vores børnehave ligger i nordbyen i Skagen med et dejligt naturområde på 3 tønder land, vi kan boltre os på. Vi er normeret til 65 børn, og vi har masser af plads til, at vores børn i Pilekrattet kan lege sammen, og til at de kan lege hver for sig og i mindre grupper både inde og ude. Vi er meget ude, og vi voksne er meget aktive i lege, arbejde og aktiviteter sammen med børnene. Vi lægger ofte planer for dagen sammen med børnene.

Vores udeområde har klatretræer, huler, hø-hus, sandkassehus, bålplads, byggeplads, bakke med udsigt, skønne hjemmelavede genbrugs lege-elementer, gynger, "skov", højt græs og lavt græs, solskinspletter og hængekøjer, insekthoteller til biller, myrer, fugtige områder til tudser og regnorme, værktøj man må bruge sammen med voksne, og nogen gange også uden.

Vi oplever vores børnehave som et eldorado for både børn og voksne.

Indenfor har vi også god plads. Vi har tre grupperum, et stort opdelt fællesrum, en gymnastiksal, 2 garderobe-afdelinger og 2 toilet-afdelinger og et lille køkken. Der ud over har vi sammen med vuggestuen en industri-køkkenafdeling, der laver mad til vores børn på madordning og Skagens vuggestuebørn.

Vores børn er fordelt i 3 primære grupper på ca 22 børn og 3 voksne, og vi tænker os samtidig som et hus med 65 børn og 10 voksne, der ind imellem laver forskellige ting i mindre grupper 😊.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i:

- Det fælles pædagogiske grundlag, som består af en række fælles centrale elementer, som skal være kende-tegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark
- De seks læreplanstemaer
- De tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.
- Frederikshavn Kommunes Børn – og Unge politik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan

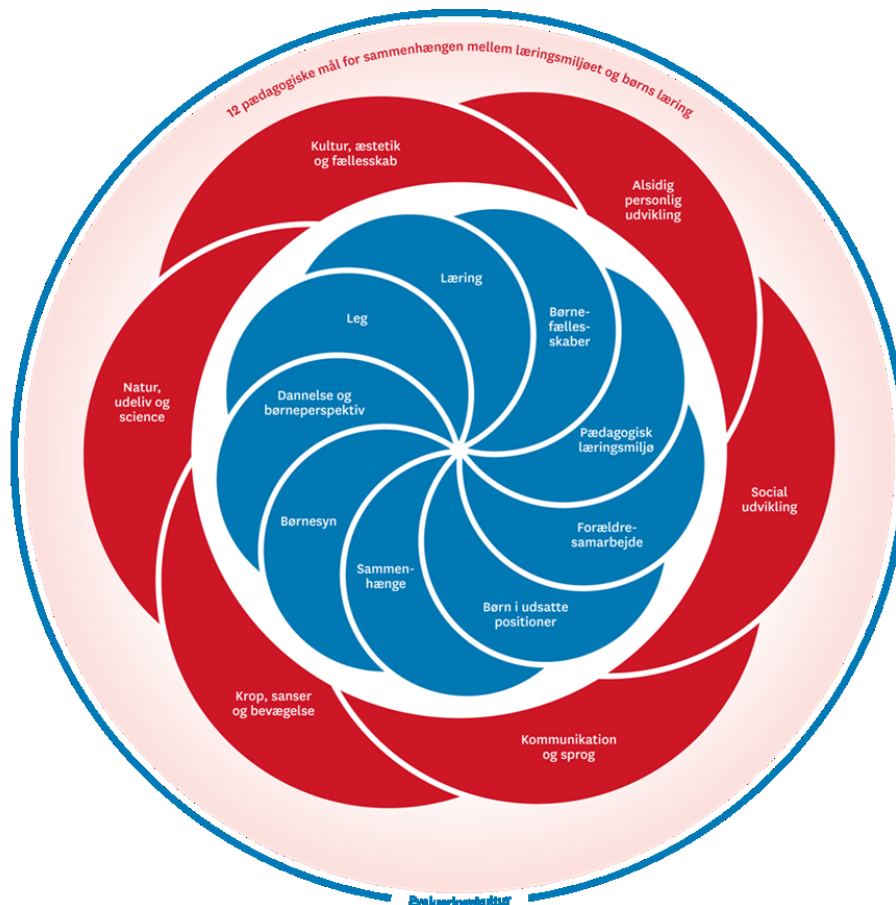
[Den styrkede læreplan](#)

(højre klik og tryk på; Åbn Link)

Hvis du vil vide mere om Børn og Unge politik Frederikshavn

[Børne- og ungepolitik Frederikshavn](#)

Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Temaer i det pædagogiske grundlag

BØRNESYN

Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Pilektrattet forholder os til temaet.

Eksempler vil være skrevet med rødt.

I Pilektrattet arbejder vi for, at børnene skal have reel medbestemmelse over deres daglige liv, og det fælles børneliv, der leves i børnehaven. Vi er optaget af at fremme legen og legefællesskaberne, og ønsker at værne om børnenes initiativer, virkelyst og kreativitet. **Det at være barn har en værdi i sig selv**, og personalet er ansat til at danne den ramme og give den tryghed, opmærksomhed og omsorg, der understøtter børnenes udvikling trivsel, læring og dannelse. I Pilektrattet bliver alle børn gennem dagen mødt med nærvær, opmærksomhed, humor og glæde.

Børnene mødes af tillidsvækkende og tydelige voksne, som tror på og signalerer at børnene kan eller kan med hjælp, og samtidig understøttes og udfordres børnene i deres selvhjulpenhed og i det gode børneliv.

Vi er et hus med en mangfoldighed af voksne, og med vores forskellighed rummer vi hver enkelt barn.

Vi stræber efter at rumme alle børnenes forskelligheder og udvikle dem, fra hvor de er lige nu (NUZO).

Vi vælger i Pilektrattet, at vi **ER** forskellige små som store, og vi bruger det positivt og aktivt i vores daglige arbejde.

Vi **TROR** på, at børnene kan, og vi hjælper dem i deres videre udvikling ved at give dem kærlige puf til at kunne mere.

Hverdagseksempel

Når børn og forældre kommer om morgenen har vi opmærksomhed på at komme barnet i møde og lægger mærke til og spørge ind til, hvad barnet har brug for, for at få en god start. Nogen børn suser lige ind og er i gang, og andre har brug for en hånd til at sige farvel - og begge dele er helt okay.

Vi er nærværende og opmærksomme på barnet, siger godmorgen med navn, og sikrer at barnet er mødt med ro og

	<p>tydelighed af de voksne, der tager imod. Det er vigtigt at starte dagen så godt som muligt. Børn og voksne dækker hyggeligt morgenbord i det rum, der vender ud med lågen, hvor børn ankommer, og atmosfæren med lys, morgenbord og hygge møder de tidligste børn allerede gennem vinduerne. Strukturen er hver dag er den samme, så den er forudsigelig, tryk og genkendelig for barnet.</p> <p>Som oftest oplever vi, at børnene starter med at få hjælp til at sige farvel, og at der ikke går særlig lang tid før de fleste trygt og hjemmefant suser ind i børnehaven og går i gang.</p>
--	--

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER

Børn skal høres og tages alvorligt. På den måde får de grundstenene til dannelse og en tidlig demokratisk forståelse.

Hvordan kommer ”dannelse og børneperspektiver” fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

For os handler dannelsesprocessen om at forankre gode værdier og viden i barnets egen personlighed, så det bliver naturligt integreret og senere giver barnet sin robusthed og sit selvværd i forhold til sig selv og sin omverden.

Vi udstikker rammerne for det pædagogiske arbejde i Pilektrattet, så børnene får muligheden for at øve sig og lære sig demokratiske processer i forskellige hverdagssammenhænge og i aktiviteter og leg.

Vi inviterer (og skubber lidt nogen gange) alle børn til at være aktivt deltagende i Pilektrattets hverdagsrutiner, lege og pædagogiske aktiviteter.

Vi både opfordrer og udfordrer børnene ud fra deres nærmeste udviklingszone.

Dette fordrer et godt kendskab til det enkelte barn og deres familie og derfor arbejder vi i faste teams med faste børnegrupper, og hvor de 2-3 primærpædagoger/pædagogmedhjælpere har de samme familier tættest på sig gennem 3 år.

Børnene støttes i deres medbestemmelse, ved at de høres og gives valgmuligheder.

Den indflydelse og medbestemmelse børnene har, skal passe sammen med deres alder og formåen – og der er ting de voksne bestemmer, fordi de har erfaringen til at træffe beslutninger på børnenes vegne, når det er nødvendigt.

Vi følger jævnligt børnenes ideer til noget de gerne vil lege. Vi giver dem oplevelser, som sætter spor, som de bruger, når de er hjemme igen.

Vi spontant tilrettelægger aktiviteter ud fra det vi ser, der foregår i gruppen

Vi arbejder i de mindre grupper med at kunne være i fællesskabet.

Vi lytter til børnene i samtalerne med dem, spørger ind til, hvad de tænker, og respekterer hvad de siger, og giver dem medbestemmelse, hvor det er muligt.

	<p>Vi lytter til hvad børnene snakker med hinanden om, og bruger det til at få en fornemmelse for børnene.</p> <p>Vi oplever at mange af vores børn er gode til at omstille sig fra deres hjemmeliv til deres børnehaveliv, når de oplever det er forskelligt.</p> <p style="text-align: center;">Hverdags-eksempel:</p> <p>Børnene snakker med hinanden om hvem der skal hente dem i dag. Den voksne sidder og lytter på dialogen. Et barn fortæller at det er far der skal hente og så skal hun hjem til ham. Et andet barn udbryder "Jamen bor din mor og far ikke det samme sted?" Pigen siger "nej min far bor i et hus og min mor i et andet hus. Drengen spørger pigen "Har du så et værelse begge steder?" Pigen fortæller om sine huse og sine værelser begge steder. Barnet der spurgte ind, har siddet og lyttet udbryder: "så vil jeg gerne besøge dig mindst 2 gange, så jeg kan se begge dine huse. Den voksne siger "Det var en god måde at svare på 😊"</p> <p>Børnene rejser sig fra bænken og suser over til gyngerne.</p> <p style="text-align: center;">OBS:</p> <p style="text-align: center;">I 2021 og 2022 vil vi blive nysgerrige på, hvor medbestemmelsen i konkrete eksempler finder sted i hverdagen</p>
<p>LEG</p> <p>Legen har en værdi i sig selv, og er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling. Legen skal nogen gange støttes og guides og rammesættes, for at alle børnene kan være med.</p> <p>Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p style="text-align: center;">Børnenes egne lege:</p> <p>Børn leger ikke for at udvikle sig og lære, men de udvikler sig og lærer mens de leger</p> <p>Børnenes egne lege både inde og ude er Pilektrattets omdrejningspunkt i forhold til det gode børneliv. Legen har en værdi i sig selv. Her udvikler børnene blandt andet deres fantasi, virkelyst, sprog, venskaber og kreativitet. Vores store udeområde lægger op til, at vi tror på vigtigheden og friheden i børnenes egne lege. Pilektrattets udeområder er inddelt i mange skønne småområder og nicher, hvor børn kan lege i fred.</p>

Legene foregår i alle hjørner af Pilektrattet fra den tidlige morgenstund til den sene eftermiddag. Som voksne øver vi os i at understøtte legene ved at sige ja, i stedet for at sige nej, når børnene har brug for noget til deres lege.

Hverdags-eksempel:

Børnene flytter igen rundt på alle børnehavens scenekasser. De ved godt, det ikke er smart, fordi det ridser gulvene, men den voksne kan se, de har en plan. Hun sætter sig lidt og kigger på børnene.....de bygger en bus, og stiger ombord. Den voksne tager nu en bakke med små krus og kaffekande og rejser sig op og går hen til bussen og siger: Det er mig der serverer i bussen, og jeg vil gerne servere kaffe, til dem der har lyst til det. Det har alle børn i bussen.

Kaffen nydes, børnene synger bussange og ankommer til Fårup sommerland. Legen leges længe, før der er en dreng, de udbryder: Skal vi ikke lege det er en flyver nu? Så kan vi få mad ombord. Bussen bliver en flyver, kaffedamen til en stewardesse og legen starter forfra.

De næste dage blev scenekasserne hver dag lavet om til et køretøj, en frisørsalon eller andet, og legen var i gang igen – også uden voksens deltagelse.

Den Voksenstyrede leg:

De voksnes nysgerrighed og vilje til at sætte lege i gang og lege med, sætter børnenes fantasi i gang, og giver materiale til mange af deres egne lege efterfølgende.

Her er de voksne vilde, farlige, sjove, skøre og ”skæve”, når de spontant sætter i gang. Det må gerne kilde i maven af forventning lige inden vi går i gang.

Hverdags-eksempel:

Vikingewege: Vi ved han har været i børnehaven..... Thyregod! Nogen af børnene har hørt ham brøle i skoven, andre har kun

hørt historierne om ham gennem de børn, som har hørt ham. Han dukker op, når vi har "vikinge-uge". Ofte er han kun en lyd – et brøl, og vi samler allesammen guld til ham, rundt omkring på legeområdet, for det holder ham i godt humør. Lige før vikingeuken er slut, plejer han at give børnene noget for indsamlingen af guld. Børnene elsker ham og er også lidt bange for ham. Det er spændende
Vi voksne kan mærke fantasien i hovederne på børnene
boble.....Alle følelser er i spil 😊

Når det er svært at lege:

Vi ser børn, der har svært ved at komme i gang med en leg. Her er det vores opgave, med små kærlige skub og guidning hjælpe børnene i gang i legefællesskabet. Her kan den voksenstyrede leg være et godt redskab.

De voksne skal have opmærksomhed på, at alle børnene er en del af legefællesskaberne, og ikke går rundt uden at være en del af fællesskabet.

Her kan vores forældresamarbejde også hjælpe os med at hjælpe barnet.

Nogen gange når det er rigtig svært, er barnet en del af arbejdsfællesskaberne med de voksne og andre børn, for det hjælper dem med at danne relationer, de kan bruge, når de skal hjælpes i legene.

Den farlige leg:

Forskning fortæller, at børn bliver mere modige, når de får lov til at lege lidt farligt. Her lærer børnene deres egne grænser at kende, og det er sådan, de lærer at passe på sig selv. En masse studier peger på, at det at turde, have mod, slå sig og rejse sig igen gør børn psykisk stærkere.

Det er ok, at legen giver et sus i maven.

I Pilekrattet må børnene gerne lege lidt farligt.

De klatrer højt op i træerne,

De cykler på tohjulede cykler ned af små og større bakker

De tager udspring fra hulerne

De bygger udspringsplatforme af grønne kasser

De går på line på et bræt over et hul

De afholder "moslekampe"

De snitter med dolk, bruger sav og hammer

De fisker ved Guldmejssøen og sejler i gummibåd med redningsveste på

De klatrer højt op i hø-huset.

Som voksne er vi tæt på legene, og vi undlader at sige ”pas på”, men i stedet sige ”super godt klaret”, når barnet mestrer noget nyt, og vi støtter børnene frem for at styre dem.

Vi skelner opmærksomt mellem det udfordrende og det direkte farefulde.

Mesterlære:

I Pilektrattet lærer de mindre børn mange lege og kompetencer at de større børn.

Hverdags-eksempel.

En af drengene på 3 år står og kigger på en dreng på 4 år, der hamrer i en rådden træstub.. Der bliver kigget længe – og den voksne spørger drengen, om han også har lyst til at prøve. Det har han. Den voksne finder en hammer til drengen og han får sin del af den rådne stub. Drengen øver sig nu i at hamre ved siden af drengen på 4 år. De kigger på hinanden og smiler til hinanden.

Hverdags-eksempel

Der er mange træer i Pilekrattet, og man gerne må klatre i, så højt op, som man mestrer. Her er det de større børn, der er med til at vise de mindre børn, hvordan man kan gøre det, enten ved at de bliver studeret nøje, eller viser dem, hvordan man kan gøre.

Spontant opståede lege:

De voksne lytter til det børnene fortæller og er optaget af, og det medfører, at der kan opstå legemuligheder, som gribes i nuet. Det er lege ingen af os kender afslutningen på, vi er bare i den sammen, så længe det er sjovt.

Hverdags-eksempel:

Den voksne mødte klokken 9 til en modtagelse af en dreng ved stakittet udenfor. Drengen og den voksne snakker om bryllup, og pludselig er de enige om, at de skal giftes 😊. De andre voksne ude griber bolden: Vi skal have bryllup ved søen. Der bliver lavet præstekrave og sort tøj, og en stor gruppe børn drager mod søen, hvor brylluppet skal stå. Der plukkes blomster til den voksne der skal giftes. Og ved søen siger de ja til hinanden, alle de andre børn råber hurra og tillykke og de gifte drager ude i verden (rundt om søen)

LÆRING

Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I vores hus lærer børn at udforske med krop og sanser. De undrer sig og stiller spørgsmål af sig selv, ellers ved at blive mødt med spørgsmål og udfordringer, samt ved at eksperimentere med husets forskellige materialer og redskaber og gøre deres egne opdagelser. Materialer og legetøj står fremme og i videst muligt omfang i nå-højde. Der vil også være noget, man lige spørger om man må få ned 😊, fordi det kræver voksendeltagelse. Relationerne mellem børn og voksne er af stor betydning for den læring barnet optager. Vi lærer sammen og den fælles læring skaber fælles erindring. At øve sig er en del af læringsprocessen og den voksne understøtter barnets refleksion over egen læring, samt at det er ok at fejle.

Hele dagen er et stort læringsrum – både sammen med voksne og sammen med andre børn. De voksne har en bevidsthed om at der er læring i alt.

Barnet inddrages i de daglige rutiner – eksempelvis måltider, frugtskrælning, toiletvaner, borddækning og afrydning, og garderoben, hvor tøjet skal af/på, hænges op eller læges på plads.

Vi forsøger at skabe inspirerende læringsmiljøer både inde og ude, der understøtter barnets behov og deres nysgerrighed og undersøgende tilgang til det, der skal læres.

De voksne følger ofte børnenes spor og bygger videre på dette.

For nogen børn skal der øves 1000 gange før de kan, og andre kan det fra nærmest med det samme 😊

Eksempler på hverdagsrutiner:

Gåture:

Når vi går på ture øver og lærer børnene hele tiden: Det rigtige tøj til vejret, De store holder de små i hånden, vi følges ad, vi holder øje med dem foran os, trafikreglerne øves, vi taler ordentligt til dem, vi møder på vores vej og vi har opmærksomhed på omgivelserne omkring os.

Morgenbordet:

Vi vasker hænder før vi spiser, hjælpes ad med at lave morgenmad, øver os i ikke tage mere end man kan spise, oplever at maven nogen gange er mæt før øjet, øver os i at hælde op, at balancere maden over på bordet, prøver at smøre maden selv, øver at spise med den store ske, at rydde op efter sig selv, at hjælpe dem, der har brug for hjælp, snakker om hvor tingene kommer fra, tørrer bordene af og rydder op efter morgenbordet.

At komme ind af døren:

Børnene i Pilekrattet kan selv gå på deres ben, når de kommer ind af døren. De bærer deres rygsæk og skiftetøj. En voksen følges med dem. De tager tøjet af og hænger det på plads i garderobeskabet, de får deres frugtmadpakke lagt i køleskabet, de lærer, at vi tror på at de kan, og får de brug for en hånd, så lærer vi dem, hvordan de kan gøre næste gang.

At kunne selv i garderoben:

Vi har altid voksne i garderoben, når tøjet skal af eller på. De voksne sidder på en stol eller på bænken og guider barnet, når der er noget, som er svært. De voksne viser eller guider i, hvordan man eksempelvis kan tage strømper på, vende ærmerne på trøjen rigtigt, nemmest springe i flyverdragten, tage bukserne uden på støvlerne. Nogen dage er der rigtig god

tid til denne øvelse og andre dage hjælper vi børnene mere, fordi vi allesammen gerne vil ud i en fart eksempelvis til den første sne, vandpytterne, solskinet, det nye legetøj 😊.

Undervejs i de tre år barnet er i børnehaven vil vi gerne lære dem, at de er kompetente og vigtige i sig selv og vigtige for fællesskabet. Det betyder for eksempel også at

- de skal lære at bruge empatien,
- lære at give plads til andre børn.
- Lære at nogen gange skal man vente på tur,
  - Lære at de kan dele med andre,
- Lære at alle tale ordentligt til og om hinanden
  - Lære at aflæse hinanden
  - Lære at lytte til hinanden
  - Lære at se og håndtere følelser

Og det lærer de lige så stille og roligt i alle hverdagens aktiviteter og dialoger.

Børnefællesskaber

Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I vores hus indgår alle børn i et socialt fællesskab med andre børn og voksne.

I hverdagen ses der mange forskellige børnefællesskaber. Vi har vores små børnefællesskaber, når vennerne leger, de mellemstore børnefællesskaber i husets primære grupper og grupper på tværs af alder, og det helt store fællesskab, når vi alle laver noget sammen som emneuger.

Det grundlæggende for os er at al leg, dannelse og læring sker i disse fællesskaber.

Vi tror på at vores arbejde med fællesskabet, er med til at forbygge mobning og eksklusion

Det er i vores børnefællesskaber at børnene møder nye venner og prøver roller af. Det er her de griner og giver omsorg til andre. Her deres konflikter og løsningsmulighederne opstår. Og det er i børnefællesskaber man mærker og bliver sig selv.

Vi er bevidste om vores position i forhold til at gå foran, bagved eller ved siden af barnet i hverdagens aktiviteter.

Har vi børn, som vi oplever ikke er en del af fællesskabet, er det vores pædagogiske opgave, at få dem med i legen og give

<p>I 2021 og 2022 vil vi have fokus på vores børnefællesskaber: Hvor bevidste er vi i at arbejde med fællesskaber på tværs af alder køn og kultur? Hvad kan vi sætte i gang og hvordan evaluerer vi på det?</p>	<p>dem støtte og strategier til, hvordan de kommer ind i fællesskabet.</p> <p>Primærgrupper: Alle børn i Pilekrattet er med i en primærgruppe med 3 voksne og ca 22 børn. I gruppen smitter vores børnesyn af på det arbejde der laves med børnene: Vi er én børnehave, én gruppe, vi skal kunne være sammen, og lære at respektere hinandens forskellighed. Vi arbejder både i de strukturerede og i de selvvalgte fællesskaber.</p> <p>Ind imellem sammensætter vi fællesskaber ud fra vores pædagogiske grundlag og pædagogiske overvejelser, som eksempelvis aldersinddelte fællesskaber, sproggrupper, motoriske grupper og små legefællesskaber med børn som mangler en ven.</p> <p>Hverdags eksempel fra musik og motorik: I gymnastiksalen er der et musik med de 3-årige børn. Alle Musikinstrumenter og guitaren er kommet med. Det bagved liggende mål med aktiviteten er for pædagerne, at de nye 3-årige skal få øje på hinanden og starte deres relationsdannelse i en lille gruppe. Børnene synger sange sammen, de danser, spiller, leger og griner sammen med hinanden og de voksne. Børnene erfarer i denne aktivitet: at være en del af et fællesskab at se og mærke de andre børn få nye sociale oplevelser udvikle deres sprog Får nye venner Har krop, sanser og bevægelse i spil</p>
---	---

Det pædagogiske grundlag

<p>Temaer i det pædagogiske grundlag</p>	<p>Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehuset ..... forholder os til temaet</p>
<p>Pædagogisk læringsmiljø Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.</p>	<p>For os handler det pædagogiske læringsmiljø om, at børnenes leg, planlagte voksen igangsatte lege og aktiviteter, spontane lege og vores hverdagsrutiner skal give børnene mulighed for en god og inspirerende dag, for de lærer nyt og forfiner det, de allerede kan. Vores pædagogiske læringsmiljøer foregår gennem hele dagen og overalt på matriklen inde og ude. Vi vil gerne at børnehaven er hyggelig og indbydende for børnene både inde og ude. At tingene man vil lege med er til at finde. At alle kan nå, det de gerne vil lege med.</p>

At man kan se de voksne omkring sig, hvis man får brug for hjælp

At de voksne gider lege med og finde på.

Der må gerne være forudsigelighed i dagen, for det trives børnehavebarnet med.

Der tages hensyn til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Vi tilstræber i de daglige rutiner – vores hverdagsrutiner - at børnene hen af vejen udvikles til at kunne selv, fordi vi oplever, at når barnet kan selv, så udvikles og forankres deres selvværd og robusthed lige så stille, og de springer mere modigt ud i verden.

Eksempler på hverdagsrutiner:

Ankomst og farvel:

Barnet ankommer med mor/far til børnehaven på sine egne to ben. Tager tøjet af og hænger det i sin garderobe. Kysser og krammer farvel og tager sin frugtmadpakke og sin drikkedunk med ind, og putter det i køleskabet. Vi er som voksne tæt på og med til at sikre en god aflevering, og en hjælpende hånd ved behov.

Morgenmaden:

Morgenmaden i børnehaven er anrettet på et tag selv bord. Her kan barnet vælge, hvilken morgenmad, det har lyst til. Barnet tager selv, det han/hun har lyst til og balancerer sin morgenmad over til spisebordet. Smører, hælder mælk op, spiser og sludrer, rydder sine ting op, og går i gang med lege og aktiviteter. Der er altid en voksen omkring bordet, der støtter og guider.

Vaske hænder:

Barnet starter børnehavedagen med at vaske sine hænder. Ved ankomst i børnehaven hjælper forældrene med håndvask. Børnene vasker hænder inden de skal spise. Der er en voksen med i garderoben, som vejleder omkring håndvask, der hvor det er nødvendigt.

Toiletbesøg:

Når barnet skal på toilettet, har vi på alle toiletter en lille ringeklokke. Har man brug for hjælp til at tørre måsen, så ringer barnet på klokken, så kommer der en voksen og hjælper. Her øver vi også barnet i at prøve selv at tørre sig – og lige pludselig kan de klare det.

Frugtskrælning

Vi spiser æbler og gulerødder til formiddagsfrugt. Her hjælper børnene med at skrælle og skære det ud.

Frokost og mad

Vi har frokostordning i Pilektrattet. Hver dag hjælper vores "dukse" med at gøre madvognen klar til frokost. De tæller tallerkner, knive og gafler, de henter maden i køkkenet, de ruller vognen inde og dækker bordene i gruppen. Børnene spiser sammen ved flere borde. De sender maden rundt til hinanden og snakker med gruppen under måltidet. Når alle har spist rydder de op efter sig selv, og "duksene" ruller madvognene ud til køkkenet til opvask, tørrer bordene af, stoler op og fejer gulvet 😊. Og duks er man på skift, og det glæder man sig til.

"Den lille hjælper"

Vi vil altid gerne have børnene med i de praktiske gøremål og opgaver i Pilektrattet. Vi tager dem bevidst med i opgaverne, så vi mærker fællesskabet med hinanden. Vi hamrer, saver, luger ukrudt, fejer, vasker vinduer, slår græs, planter blomster, holder kaffepauser, laver bål, og tusind andre små opgaver, der opstår der, hvor livet leves.

Frugt

Har børnene med hjemmefra i en frugtmadkasse. Forældrene ved, at frugten skal børnene selv kunne håndtere. Den skal være nem at gå til, sund og mættende og til at få hul på. På den måde kan de voksne om eftermiddagen bruge tiden på at sidde blandt børnene og snakke med dem, mens de spiser.

Af med bleen

Ofte bruger barnet stadig ble, når han/hun starter i børnehaven, og der skal arbejdes hen imod at blive blefri. Den træning starter allerførst hjemme i familien, og børnehaven støtter op, ved at lade barnet tisse på wc't, når bleen skiftes, ved at snakke om det, når der pusles. Når barnet har styr på det hjemme i de små omgivelser, så er børnehaven også klar. Det kræver at børnehaven minder barnet om, at det skal huske at tisse inden det går ud, er opmærksomme på signalerne der viser, at et toiletbesøg er nødvendigt.

Farvel og tak for i dag

Når barnet bliver hentet siger vi tak for en dejlig dag. Vi er opmærksomme på afhentningen, og vi træder gerne ind og hjælper til, hvis vi oplever, familien har behov for det.

Forældresamarbejde

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel, dannelse og læring?

For os er et godt og trygt forældresamarbejde medvirkende til barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Samarbejdet er nøglen til at forstå barnet bedst og det giver os muligheden kende barnet bedre, og for at se barnet med flere perspektiver.

Vi tror på at både forældre og børn finder en tryghed i, at der er en god kontakt og dialog mellem forældre og personale i det daglige.

Når børnene starter hos os har deres forældre allerede kendt dem på nærmeste hold i knap 3 år. De har sammen med Pilekrattet en hel afgørende og betydningsfuld rolle i forhold til deres barn udvikling.

Vi starter vores samarbejde med at afholde en samtale, hvor forældrene fortæller om deres barn, og vi fortæller om vores pædagogiske læringsmiljøer, som barnet skal til at være en del af. Vores erfaring viser at vi med dette møde er med til at opbygge tilliden mellem os og skabe et godt fundament for det videre samarbejde.

Individuelle forældresamtaler.

De individuelle forældresamtaler holder vi, når barnet er faldet godt til, og vi har lært dem godt at kende. I samtalerne er der tid til at forældre får vigtig viden om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse i børnehaven. Her kan vi også drøfte udfordringer eller bekymringer ift barnet.

Vi kan også sammen med forældrene beslutte at holde en ekstra samtale, hvis der pludselig er noget i hjem eller børnehave, der er udfordrende.

Den daglige udveksling af viden.

kan eksempelvis være, når vi småsludrer hen over stakittet om morgenen eller sludrer med forældrene om eftermiddagen, når de henter deres barn på legepladsen. Her deler vi også viden om, hvordan barnets morgen har været hjemme og viden til forældrene om, hvad barnet har været optaget af i løbet af dagen.

Den daglige udveksling kan være særlig vigtig for at skabe sammenhæng mellem hjem og børnehave, så vi også her opbygger en tillidsfuld relation.

Fælles arrangementer

Kendskabet til og mellem familierne er vigtigt for os, så vi vil gerne mødes med familierne på tværs, så de lærer hinanden og os bedre at kende. Det gør vi blandt andet på arbejdsdage, julearrangementer, forældremøder med mere.

Fælles arrangementerne kan være en anledning til at forældrene lærer hinanden at kende, og her får skabt inkluderende fællesskaber for både børn og voksne. I vores fælles arrangementer inddrager vi forældrene i praktiske opgaver, planlægning og afholdelse.

Digital kommunikation

Vi har AULA som vores digitale platform til den digitale voksen kommunikation mellem forældre og personale.

Derudover har vi vores lukkede instagramgruppe "Børnehavenpilekrat", hvor vi viser fotos og film fra dagligdagen. Vi oplever at denne platform skabe både glæde og grin, og et konkret indblik i barnets dagligdag

Forældreråd:

Vi har et aktivt forældreråd i Pilekrattet. Vi vælger ind til forældrerådet på vores forældremøde i november.

I forældrerådet informerer og debatterer vi dagligdag og pædagogik i Pilekrattet. Forældrerådet refererer til bestyrelsen i Distrikt Nord

Tværfagligt samarbejde.

Der er nogen familier, vi har ekstra kontakt til af forskellige årsager. Det kan være alt fra trivsel i børnehaven, skilsmisse, samt forhold i hjemmet, som kræver særlig opmærksomhed og støtte.

I disse tilfælde kan forældre og børn have behov for, at det pædagogiske personale er med til at skabe sammenhæng mellem de forskellige fagprofessionelle.

Overgange fra hjem/børnehave til skole/SFO

Ligesom ved opstart har forældre en samtale med børnehaven, for at skabe den bedste overgang fra børnehave til skole/SFO for deres barn. Denne samtale ligger ½ år før skolestart.

	Når koblingen mellem børnenes verdner styrkes, skaber det tryghed og genkendelighed for barnet.
--	---

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn kan være i udsatte positioner af mange årsager. Nogle årsager kan være af permanent karakter, f.eks. Fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Andre årsager kan knyttes an til nogle specielle her og nu forhold, som f.eks en sorg over et dødsfald eller en skilsmisse i familien. Man kan være udsat, hvis man er ny i gruppe, barn med anden etnisk baggrund, hvis man føler sig ensom eller er et barn med svag socioøkonomisk baggrund.

I pilekrattet er vores mål at alle børn skal opleve trivsel, udvikling, læring og dannelse. Også børn i udsatte positioner.

De voksne skal jævnligt vurdere det pædagogiske læringsmiljø og forholde sig til det med deres faglige indsigt:

Hvilke børn er der i Pilekrattet?

Hvad er rammen og skal den ændres?

Hvilken position skal den voksne indtage?

Hvor er der særlig brug for guidning og støtte?

Vi arbejder altid på at finde løsninger i fællesskabet, men er også bevidste om, at nogle børn er så udsatte, at vi skal finde en helt særlig løsning til dem.

Som tidligere beskrevet er en del af vores læringsmiljøer hverdagens faste rutiner, så som frokost, garderoben, samlingen osv. I forhold til disse rutiner og faste overgange, arbejder vi med nogle faste aftaler, som vi oplever, at den aktuelle børnegruppe profiterer af. I de faste aftaler, er de voksne helt klar over deres placering og hvilken støtte, der er i fokus. Det kan bestå i faste pladser ved frokosten, hvor børnene er strategisk placeret, eller aftaler om hvor mange børn og hvilke børn, der må være i garderoben, så det ikke bliver for hektisk.

De pædagogiske læringsmiljøer skal altid tage udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe, og netop derfor er det et krav til vi voksne i den pædagogiske personalegruppe, at vi konstant er opdateret på gruppen og de enkelte børn, så vi formår at skabe konstruktive ændringer. Denne opdatering kræver en stor grad af team- og forældresamarbejde.

Når børn ikke trives

Har vi børn, der ikke trives, og får vi brug for hjælp eller ekstra støtte og vejledning, har vi mulighed for at hente hjælp og viden på følgende måder:

Ekstra forældresamtaler i Pilekrattet

Tilbyde familiestuen, hvor familien sammen kan få hjælp, hvis deres barn ikke trives i børnehaven.

Her samarbejder børnehaven med familiestue og familie.

Familien i centrum

hvor vi sammen med familien kan indkalde til et familieteammøde, med udgangspunkt i forældrenes og vores bekymring.

Vi kan også indkalde til et arbejds møde med bla. psykolog, ergoterapeut, talepædagog, socialrådgiver og eller småbørnspædagog, når der er brug for det.

[Mødefora \(frederikshavn.dk\)](http://Mødefora(frederikshavn.dk))

Hver anden måned har vi mulighed for at deltage i et Institutionsrådgivningsmøde, hvor problemstillinger kan vendes og mulige løsninger findes. De giver samtidig mulighed for indstilling til:

Taleundersøgelse og taleundervisning

Motorisk undersøgelse og et motorikforløb

Psykologisk undersøgelse og igangsætning af hjælpetiltag hvis nødvendigt

Har barnet brug for at få tilknyttet en ressourcepædagog, laves en indstilling, og der tages stilling på et visitationsmøde. Her kan barnet tildeles støttetimer, hvis udvalget skønner, der er brug for det.

Hverdagseksempler:

Vi har nogen gange børn, der får eller tager en lille pause, når de har brug for det. Det kan være på sofaen med en bog, eller i et lille spil med en ven, hvor de andre børn er gået udenfor for at lege.

Vi har børn, som synes det er svært, at være i garderoben på samme tid som de andre børn i gruppen, så hjælper de lige den voksne med at tørre borde af, og kommer ud til deres garderobe, når der er mindre pres på.

Vi kan lave små aftaler med et barn, om eksempelvis ovennævnte, når vi har viden om, at barnet lige for tiden er i en lidt svær situation.

Vi har også børn som har særaftaler i forhold til den formåen de har til f.eks. at blive siddende ved bordet.

Sammenhænge

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Pædagogisk læringsmiljø i overgang fra dagpleje/vuggestue til børnehave

Inden vi modtager et nyt barn i børnehaven har vi haft en samtale med vuggestue eller dagpleje ud fra læringshjulet. Her får vi den første viden om barnet. Vuggestuen eller dagplejen kommer på besøg i børnehaven med en lille børnegruppe, hvor det nye barn er med. Vi hilser på hinanden og skaber den første tillid og trykthed mellem voksen og barn.

Nogen børn kommer mange gange og andre kommer få gange med fokus på det enkelte barns behov

Pædagogisk læringsmiljø frem mod skolestart

Året før børnene skal starte i 0-klasse, bliver de en del af "Ulveungerne". Ulveungerne har et helt år sammen inden skolestart, og i den periode arbejdes der blandt andet med børnenes robusthed og selvhjulpenhed. Der arbejdes med deres personlige udvikling og deres selvværd. De er en del af "Ulveungefællesskabet" og arbejder videre med deres sociale relationer og sociale udvikling. De orienterer sig ud mod deres nære omverden, besøger skolen de skal gå på, og de deler de oplevelser, der er i og omkring Skagen by på gå- eller cykelture.

Som et nyt tiltag, vi "opdagede" under corona i marts 2020, har vi besluttet, at i Pilekrattet er de kommende skolebørn sammen i en fast gruppe, i det år der leder op mod deres start i skolen.

Dette gælder i første omgang frem til sommeren 2021. Vi evaluerer arbejdet, og sætter mål for det næste års gruppe på personalemødet i august, ud fra gruppestørrelsen til skoleåret 2022, og derefter laves en plan for dette år.

I hele perioden frem til sommerferien 2021 har vores ulveunger været sammen næsten hver dag sammen med 2 faste voksne.

Vi har positive forventninger til, at børnene, når de bliver 5 år, kan cykle uden støttehjul – og både forældrene og børnehaven øver med de børn, som ikke kan endnu – fordi cykelture ud i lokalområdet er en del af aktiviteterne med de kommende skolebørn.

Dette år har været et eksperiment, som mangler sin evaluering, så her skal en fælles diskussion på et personalemøde i sensommeren danne udgangspunktet for, hvordan vi vil arbejde med de ældste børn i børnehaven.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Pilektrattet bruger vi hele byen.

Det er vores mål at vores børn kender deres by, og ved hvor stederne er lokaliseret.

Vi vil lære dem at have opmærksomhed på, stort og småt i deres by.

Vi deltager i kulturelle arrangementer.

Vi storforbruger naturen omkring os både på små ture og på store lange ture.

Vi samarbejder med virksomheder om virksomhedsbesøg, deltager i forskellige organisationers arrangementer, såsom kulturhus Kappelborg, biblioteket, kirken, museerne, Vi besøger gerne børnenes forældres arbejdspladser.

Vi besøger gerne offentlige legepladser overalt i byen.

Vi går korte og længere ture sammen,

cykler i Christiania-cyklerne med de mindste,

Cykler uden støttehjul på tur med de børn, der kan det

Vi dyrker på ugebasis det godt naboskab, som er tættest på børnehaven:

Vores græsmand, som fikser plæneklipperen:

Hestene som vi kan se hver dag, når vi kommer:

Skraldeindsamling i nærområdet, når vi går tur

Familierne i nabolaget til et lille besøg.

Brovandeskolen som ligger lige overfor

Alt efter hvad vi besøger er det med til at skabe nye læringsmiljøer for vores børn, når de er hjemme i børnehaven igen:

Har vi været på lossepladsen og se, hvad der arbejdes med der, kan vi eksempelvis se, at vores gravemaskiner og cykler bliver til en lossepladsleg med skraldeflytning og lastbiler, som de har set det på besøget.

Har vi været i kirke og lavet rollespil til jul, leger børnene de samme rollespilslege og klæder ud i børnehaven.

Børns erfaringsdannelse sker, når vi skaber mulighed for oplevelser, dels alene og dels i samspil med andre.

Indledning til arbejdet med det de 6 læreplanstemaer.

At arbejde med læreplanstemaerne hver for sig kan være en nærmest umulig opgave, da alle læreplanstemaer er i brug i lege eller aktiviteten på samme tid og i et inferno af fordybelse og læring. Som eksempel på dette vil vi bruge denne lille historie fra vores traditionsbundne tur over til hønsene med køkkenaffald:

En flok børn står ved lågen til udgangen af børnehaven. Børnene står i række og holder i hånd 2 og 2, de går i samlet flok til vejen hvor de stopper og de forreste orientering som om trafikken (sammen med en voksen) inden de går over vejen.

Da de kommer til grusstien slipper de hinanden og løber til enden af grusvejen og venter på at alle er samlet. Derefter løber de det sidste stykke hen til hønsegården. Her står de i kø for at komme op af stillads til udsigtspost til hønsegården.

Hønsene bliver fodret og børnene kigger på og snakker om hønsene. Det kan være hvordan de ser ud, og hvordan de spiser, og hvad de spiser. Nogle af børnene leger, at de er den og den høne.

På vej hjem løber de til enden af grusvejen (hvor græsset stopper) og vi samles for at gå over i en relativ pæn række hånd i hånd. På vej ind i børnehaven stopper nogle af børnene og kigger på cykler.

Turen er slut når de går ind af lågen.

- Kommunikation og sprog
  - Børnene hører den kollektive besked "Vi skal på Hønsetur" og ved de skal samles ved lågen
  - Børnene stiller sig op på række og holder i hånd
  - Børnene orienterer sig om trafikken
- Alsidig personlig udvikling
  - Det kan sagtens være "Jeg" kommer til at holde i hånd med en "fremmed" da der ikke altid er et valg om hvem, man skal holde i hånd, men bare at man skal 😊
- Krop, sanser og bevægelse
  - Vent på tur ved stien
  - Løb langs grusvejen og vent for enden
  - Kravl op af stigen på stilladset
  - Duft af hønsegården, se og opleve høns i deres miljø
- Social udvikling
  - Vente på tur ved stigen
  - De store passer på de små
  - Holde i hånd med et "nyt" barn
- Natur, udeliv og science
  - Se og opleve høns, få en forståelse af at madrester kan bruges til hønsemad og hønsene laver æg til os. Børnene får en ide om livscyklus
- Kommunikation og sprog
  - Forstå kollektiv besked
  - Snak og kendskab til livet i en hønsegård
  - Forståelse for at fungere i en gruppe på tur
- Kultur, æstetik og fællesskab
  - Sammen om gåturen
  - Kommende sang om hønsetur

3. part syn

- Udefra ser nærmiljøet at vi går på tur til hønsegården og fodrer hønsene. De ser børn stå ved vejen og orienterer sig for trafikken.
- "Æggemanden" får mad til hønsene og glæder sig over at hans høns kan skabe en interesse og nysgerrighed for børnene

I de kommende læreplanstemaer, vil vi tage udgangspunkt i forskellige typer af aktiviteter og hverdagsoplevelser i Pilekrattet. Fokus på hvilken aldersgruppe vi er i, vil variere.

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social - og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Vi har i det sidste halve år fået mange nye små 3 årige børn i børnehaven. De har brug for mere tryghed og omsorg fra de voksne og de andre børn for at komme godt fra start. Vi oplever de har ekstra brug for at være tæt med den voksne, og når børnene følges med de voksne lærer de børnehaven at kende. De øver og øver i lære nyt, kunne mere og mere og lærer at være en del af et større fællesskab. Derfor prioriterer vi højt, at være omkring børnene, når de afleveres om morgenen, og i de hverdagssituationer, hvor de kan få brug for voksen guidning en hånd eller hjælp.

Howdan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Tager vi for eksempel udgangspunkt i garderoben er det her, der er tid til at barnet øver sig i at tage tøjet af og på. Der bliver guidet, når der er noget der kræver ekstra hjælp. Det er her vi styrker barnets gåpåmod og de udfordringer det giver, når man ikke lige kan få sin jakke på.</p> <p>Det er vigtigt at garderoben er indrettet så barnet kan se og nå sine ting, og ved hvor de har deres plads.</p> <p>Kan barnet ikke nå sin kasse, er det her de kan få noget hjælp at de lidt større børn og få et fællesskab med andre børn i garderoben.</p> <p>Vi har som voksne jævnligt fokus på, om garderoben har nok ro og plads i forhold til at barnet kan komme i tøjet. Om vinteren er der færre børn i garderoben på samme tid, da tøjet kræver bedre plads</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>For at styrke selvværd og selvtillid i garderoben lægger vi meget vægt på at rose og anderkende barnet, når det mestrer noget nyt i forhold til at få tøj af og på. Vi jubler sammen med barnet, laver high fives og glædes sammen.</p> <p>Er der noget barnet ikke kan, understreger vi, at det skal det nok få lært og hjælper det videre ud fra, hvor det er kommet til.</p> <p>Vi har fokus på, at børnene er ordentlige ved hinanden, uanset hvor i børnehaven de er. Vi vil gerne at de udvikler empati, og er derfor også selv lyttende og guidende i forhold til det, vi ser.</p>

I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi lærer både børn og forældre at der skal være orden i garderoben. Tingene har deres rigtige plads, og det øver vi med børnene, når de er i garderoben og skal tage deres tøj af.</p> <p>Forældrene hjælper ved at sørge for at sætte tingene ordentligt på plads, inden de går hjem.</p> <p>Vi udsmykker sammen med børnene garderoben med deres kunstværker, som vi kan kigge på og snakke om, når vi er der.</p> <p>Kunstværkerne udskiftes jævnligt.</p> <p>Garderoben skal være et både funktionelt og hyggeligt sted at komme.</p> <p>Også her er garderobebeskrivelsen udgangspunktet for alle børnehavens inde og uderum: Børnene skal opleve skønne rammer, der lægger op til godt samvær.</p>
------------------------------	---

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Mens vi er i garderoben, kan vi snakke om, hvem barnet skal lege med, når det kommer ud på legepladsen, det er her barnet lærer at kunne noget nyt i forhold til at blive selvhjulpent og robust, barnet lærer at tage hensyn til de andre børn lige ved siden af sig, barnet kan fortælle, hvad det har lyst til at lave på legepladsen, og det er leg, når vi laver en konkurrence om hvem der er først i tøjet, og når vi bruger humoren i de situationer, der kalder på et godt grin
Børn i udsatte positioner
Har vi eksempelvis et barn, som slet ikke kan være i garderoben, mens der er andre børn, så er det her vi kan lade barnet hjælpe med en lille opgave, til garderoben er tom, og der er ro og plads til, at barnet kan komme stille og roligt i sit tøj Det vil også være her der er nogen, som får mere hjælp end andre uanset alder.
Forældresamarbejde
Vi samarbejder med forældrene om alt det børnene skal øve sig i at kunne: det kan være tage tøj af og på selv, rydde op efter sig selv og hjælpe andre
Sammenhænge
Det er også her i garderoben, at opstarten er til, at kunne selv og til at barnet udvikler sig til at være et selvhjulpent kommende skolebarn, som kan holde styr på sine ting og lægge tingene på den plads, hvor det hører til. Det er en udvikling og når barnet er 5 år forventer vi at barnet ved, hvad det skal, når det kommer i garderoben.

2. SOCIAL UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om social udvikling

Samling i blå gruppe: I børnehaven holder vi ofte samling inden vi skal spise. Når børnene har vasket hænder kommer de ind i grupperummet, og sætter sig på et klistermærke på gulvet, der udgør siddeplads. Der sidder en voksen på gulvet i rundkredsen og tager imod de børn, der kommer ind. Der tales om stort og småt indtil hele gruppen er samlet. I lang tid har temaet i en af grupperne været "venskaber". Baggrunden for dette har være at få børnenes stemme ind i dialogerne og samtidig få fokus på de børn som ikke var en del af fællesskabet. Forløbet blev hver dag afsluttet med at børnene gav hinanden massage til en lille historie (Mary fonden).

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Det er vigtigt der sidder en guidende voksen, der kan hjælpe børnene på plads. Der blev mindre støj og færre forstyrrelse ved at den voksne var der. Der kom et gardin/tæppe man kan rulle for, sådan at rummet blev uden forstyrrelser i samlingsstunden Det er godt med klistermærker til at indikere pladser man kan sidde på. Alle kunne se hinanden i rundkredsen
I det psykiske læringsmiljø	De voksne har arbejdet bevidst med deres egne handle-mønstre i forhold til tonefald og færre irettesættelser af børnene og i stedet haft fokus på at følge børnenes spor, og samtidig lære børnene en accept og respekt for hinanden. Børnene har fysisk rørt ved hinanden på en god måde og sagt tak for massagen, så de lærer at anerkende hinanden
I det æstetiske læringsmiljø	Rummet blev indrettet så det var hyggeligt og overskueligt. Mærkerne på gulvet er et billede af en følelse. Væggene blev dekoreret med forskellige aktiviteter i forhold til læreplanstemaerne – og her øver vi os i at det er børnene som er medbestemmende i forhold til hvilke aktiviteter de kunne tænke sig samlingen skal indeholde.

Når vi arbejder med social udvikling kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Under samlingen, har vi arbejdet og øvet os på, hvordan børnene får deres stemme ind i det vi laver, hvordan de får mere indflydelse. Helt konkret er de blevet spurgt om, hvad de har lyst til at lege eller lave i dag.(samling) Andre gange har de fået valg muligheder, altså vi voksne udstikker nogle rammer, som børnene så vælger ud fra. Her har vi haft fokus på at børnene skiftes til at bestemme. Den demokratiske proces – i dag bestemmer Sigurd, i morgen er det nogle andre børn m.v.
Børn i udsatte positioner
Det er her under samlingen at alle børn bla. Kan føle sig en del af et fællesskab. Alle børn har en stemme, alle kan se hinanden Eks. Vi har talt om billeder fra Mary fondens kuffert om venskaber, uvenskaber, nogen der bliver holdt udenfor ect. Her fortæller et af de meget stille børn med høj stemme, hvad der sker på billederne og fortæller hvad børnene på billederne kan gøre for at blive gode venner. Alle børn var meget stille, da drengen fortalte om billederne. Det er også bevidst, når vi laver børnemassage, at de skiftes til at være sammen med nogle forskellige. Børnene har erfaret en god respekt og tillid til hinanden, ved at vi har arbejdet med samme tema længe. Ydremere har vi brugt meget til på at anerkende og rose børnene, lærer dem vi er alle forskellige, men sammen kan vi noget. Her er det blevet tydeligt, at ingen børn stiller spørgsmålstegn ved at Sigurd evt. ligger ned eller

Astrid sidder med noget i hånden. Børnene er blevet præsenteret for alle vores forskelligheder, vi har sat ord på dem.

Forældresamarbejde

Forældrene har fået et brev ud, med en beskrivelse af vores venskabs forløb. Vi har talt meget med forældrene i hente og bringe situationer om hvad vi har erfaret på det enkelte barns relationer på gruppen.

Sammenhænge

For at det pædagogiske personale får et større indblik i børnenes sociale kompetencer, har vi fokuseret på et længere varende forløb til samlingen og når vi har lavet spontane lege når vi har været på tur. Ydre mere ved vi at de på en af skolerne arbejder med børnemassage, så det er en erfaring børnene tager med.

3. KOMMUNIKATION OG SPROG

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kommunikation og sprog

Vi har i børnehaven flere forskellige nationaliteter, og vi har børn, som har forskellige sproglige udfordringer. Vi har derfor en sprogpædagog i børnehaven, som har en særlig observans i forhold til børnenes sproglige udvikling. Sprogpædagogen har ind imellem sproggrupper, hvor der arbejdes mere intensivt med sproget hos det enkelte barn eller børn i små grupper, og har samtidig en observans i forhold til at involvere kolleger i sprogarbejdet med børn i deres grupper.

Vi er i dagligdagen meget opmærksomme på samtale og dialog med børnene. Det bruger dialogen vi på turene, i modtagelsen, i aktiviteterne, når vi arbejder sammen, mens vi spiser sammen, når vi er på toiletterne og i garderoben, når vi putter og når vi leger rundt omkring udenfor på de tre tønner land. Vi spørger med interesse ind i det, vi kan se optager barnet/børnene. Vi bruger også elektroniske spil og opgaver sammen med børnene ift sprog og kommunikation

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø

Både inde og ude er der masser af inspiration til udvikling af sprog og hjælp ift kommunikation. Der er fotos og skøn børnekunst, som vi kan få øje på og snakke om. Der er gode bøger i alle rum, som man kan sætte sig og kigge i eller læse med den voksne. Der er spil i nå-højde i alle rum, som man kan spille med sine venner eller med hjælp fra en voksen. Der er også spil som står lidt højere oppe, fordi det kræver voksen deltagelse for at kunne spilles. Der er legetøj til forskellige lege: Konstruktion, kreativitet, rollelege, regellege, stillelege og fysiske lege

I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi voksne er rollemodeller for børnene – også hvad angår sprog, så derfor taler vi ordentlig til og om hinanden.</p> <p>Vi hjælper børnene, hvis de er kommet i en konflikt, de har brug for hjælp til at løse.</p> <p>Vi snakker med børnene om, at ind imellem er det ok at sige PYT, når det ikke er så alvorligt.</p> <p>Vi snakker med børnene om deres følelser og om at kunne se dem hos hinanden, og hjælpe hinanden, når nogen er kede af det.</p> <p>Både børn og voksne trøster hinanden, når der er brug for det.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi indretter vores grupperum inspirerende. Børnene hjælper med at hænge kunst i deres egne grupper og i fællesarealer.</p> <p>Ude taler området også til gode venskaber og tæt dialog mellem børnene der leger. Vi voksne er engagerede og nysgerrige sammen med børnene. Vi kommunikerer og finder ud af mange nye ting med nysgerrigheden som fælles omdrejningspunkt</p> <p>Der er plads til at børn kan lege i små grupper, i større grupper, alene og i et fællesskab med de voksne</p>

Når vi arbejder med kommunikation og sprog kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
<p>Vores udgangspunkt for arbejdet med børnene er altid, at vi tror på dem og vi tror på at de kan. Det gælder også ift sprog og kommunikation.</p> <p>Vi er i kommunikation og lærer alle sammen hele tiden nyt. Den 3-årige suger til sig og lærer nyt om dialog. Direkte spurgt fortæller de gerne, den 4-årige er kommet godt i gang med sprog og kommunikation, fortæller ud fra det de lytter til, og lytter opmærksomt på de større børn. De 5-årige børn har god kommunikation og meget på hjerte, så de arbejder også med at lytte mere</p> <p>Vi har frokostordning i børnehaven og mens vi spiser, snakker vi sammen. Børnene fortæller, hvad de har spist derhjemme, hvem de har leget med, om de har haft besøg, om det er kommet galt afsted. Vi skiftes til at lytte og tale og give plads til hinanden. Børnene er en ligeværdig del af deres gruppe.</p> <p>Vi spiser aldersintegreret i de enkelte primærgrupper de fleste af ugens dage.</p>
Børn i udsatte positioner
<p>Vi er meget opmærksomme på, om vores børns livsvilkår ændrer sig, og om der af den grund er brug for flere snakke og mere omsorg. Det kan være hvis der er sygdom i familien, hvis forældre skal skilles, hvis den bedste ven er stoppet i børnehaven eller andre af livets store begivenheder.</p> <p>Vi finder materialer, bøger og viden for at kommunikere endnu bedre med børnene i dagligdagen, og vi går i tæt dialog med forældrene, så vi sammen kan sikre barnet bedst muligt.</p>
Forældresamarbejde
<p>Normalt har vi en god daglig dialog med vores familier. Vi bruger tid på hverdagens snakke og mødes, hvis der er brug for det. Dette samarbejde har været udfordret af Corona, og vi har måttet finde nye måder at gøre arbejdet på. Den elektroniske kommunikation, små fotos sendt til forældrenes mobil, når det fysiske møde ikke har været muligt.</p> <p>Vi har sikret os at kigge forældrene i øjnene hver dag, taget en lille sludder ved havelågen, når de afleverer eller henter deres barn udenfor.</p> <p>Hos de små nye børn og familier har vi taget os endnu bedre tid til kommunikation, så vi får startet et tillidsfuldt og god samarbejde</p>
Sammenhænge
<p>Sammen med børnene tager vi på ture og oplevelser udenfor børnehaven. Det er lange cykelture for de største, og for de 3-4 årige er det ture til by og land med og uden madpakker.</p>

Eksempelvis besøger vi hestene med gulerødder. Klapper dem, snakker om hestenes farver og størrelser, mærker den bløde mule, snakker om hvad de spiser, vores ridepiger på 4 og 5 år kan fortælle, alt det de ved om heste, vi hører det elektriske hegn og snakker om stød, plukker græsser som er svære at hive over. Hjemme i børnehaven igen får legen på vores træheste nyt liv, og pludselig er der mere at snakke om i legen.

4. KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om krop, sanser og bevægelse

Vi er en børnehave med fantastiske muligheder for udfoldelse både inde og ude. Indenfor er der god plads til børnene Vi har et stort motorikrum, vi kan bruge med børnene. Der er både puder, redskaber og elektronisk gulv. I gruppe og fællesrum er der plads til aktiviteter og lege i mindre fællesskaber. Udenfor giver naturen og legeredskaberne børnene alle muligheder for bevægelse og kropslig mestren. Der er aktiviteter til alle aldersgrupper. Vi støtter børnene ved at guide dem til mestring, men vi løfter ikke børnene op, der hvor de ikke selv kan.

Eksempel: Vi har en lille cykelbane, hvor vi har trehjulede cykler, løbecykler, mooncars og 2-hjulede cykler. Det er et yndlingssted for alle aldersgrupper. De 3 årige bruger de 3-hjulede cykler og løbecyklerne til at starte med. Ret hurtigt vil de gerne prøve nogen af de andre cykler, og her hjælper de voksne dem med at mestre den to-hjulede cykel. Samtidig snakker vi med forældrene om at træne tohjulet cykel derhjemme også.

Inden ret længe cykler de hjemmevant på tohjulede cykler, og så er det her vi som voksne skal øve os i at lade dem prøve cykelkunsten af. – uden at sige utidigt "pas på!"

For nu skal cyklerne trækkes op på bakken og der skal cykles ned af bakken – først den lille og senere den lidt større.

Vi laver også jævnlige cykeldage på vores parkeringsplads fra forår til efterår.

Og vi vil gerne have, at børnene bliver gode til at cykle. Gerne SÅ gode at de, når de bliver 5 år og en "Ulveunge" mestrer længere ture på deres cykel, når de skal cykle ud i verden på deres turdage med gruppen

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø

Der skal være udviklende læreprocesser forbundet med at være i vores børnehave. Og mulighederne skal afspejle, at der er noget alle aldre kan lege med. Det synes vi i meget høj grad vi har udenfor, hvor vi bruger rigtig meget tid. Der er byggelegeplads med værktøj man må bruge, der er huler og hytter, der er klatretræer og platforme i træerne, der er gynger, rutschenbaner, hængekøjer, sandkasse og gravehul, hemmelige steder, hvor man kan være i fred for den voksne og et kæmpe område med den skønneste natur, hvor alle elementer som jord, vand, ild og luft ugentligt er i spil.

I det psykiske læringsmiljø	At mestre noget nyt vokser vi alle sammen af, og vores legeplads inde og ude er indrettet, så børnene kan øve sig sammen med andre indtil de lykkes med det. Der er meget mesterlære, hvor de mindre børn lærer af de større børn, og hvor de store børn viser de mindre børn omsorgen for dem. Det øger selvværd og selvtillid
I det æstetiske læringsmiljø	Vi gør alt hvad vi kan, for at hele vores børnehave ser indbydende og vedligeholdt ud. Børnene hjælper gerne med at reparere, rive ned og bygge op, så de får en ansvarlighed overfor vores fælles områder.

Når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Alle børn er hver dag fysisk aktive. De løber op og ned af bakkerne, de cykler stærkt, de klatrer i træer, de gynger højt og gynger hinanden, de laver udspring, og vi understøtter deres lege med nye redskaber, når vi kan. De får jævnligt overskredet deres grænser for det, de kunne lige før. Der er voksenstyrede aktiviteter, hvor vi også får udfordret de børn, som ikke er fysisk aktive.
Børn i udsatte positioner
Vi har børn som ikke gerne leger eller deltager i aktiviteter. Her er det vores opgave, at hjælpe barnet i gang. Det kan være vi starter med sammen at rydde legepladsen op med trillebør og nip-nap værktøj, og giver dem ansvaret for skraldeindsamling, eller laver alle mine kyllinger med en børnegruppe, hvor barnet indgår.
Forældresamarbejde
Når vi har børn med vanskeligheder, det kan eksempelvis være at barnet ikke kan følge med på gåturen, er hæmmet af sin størrelse eller udholdenhed, så kontakter vi forældrene og aftaler med dem, hvordan de og vi kan lave en ramme, hvor barnet får mulighed for at røre sig mere. Her kan det også være, at der lægges en plan for fritidsaktiviteter og mad. Er det et barn der ikke leger, vil vi også have en samtale med forældrene, dels for at blive klogere på, hvordan det er der hjemme, og hvad vi sammen kan gøre for at hjælpe barnet ind i legefællesskaber både hjemme og i børnehaven.
Sammenhænge

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om natur, udeliv og science

På vores store legeplads er der mange forskellige muligheder for børn i alle aldre. Børnene bruger deres nysgerrighed og følger deres instinkter. Her går de ofte på opdagelse efter dyr. En 4 årig kalder på en voksen og fortæller at hun har fundet en bille. Den voksne kommer og kan se, at barnet har fundet en bænkbider. De snakker sammen om dyret. Hvor bor den, hvad spiser den og kan den mon bide hvis man tager den op. Flere børn kommer til for at undersøge og finde bænkebidere, og der er hurtigt mange børn der gerne vil være med. De undersøger, tæller, bruger deres hænder, giver dyrene navne og finder mad til dem.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Det fysiske læringsmiljø på legepladsen er indrettet sådan at børnene har mulighed for at bruge alle sanser. De kan lege i sandkassen, gå balance på sten eller på træstammer, gemme sig i hulerne i skoven, klatre i træer, gynges, cykle, lege rollelege i de små træhuler, save, hamre og slå søm i. Der er masser af sandlegetøj tilgængeligt som børnene også bruger til at have dyr og insekter i. De voksne henter også gerne terrarier og plakater af de dyr man kan finde på legepladsen, så børnene har det de skal bruge. Vi guider, fortæller og styrker børnenes gåpåmod. F.eks. ved at lære dem hvordan man holder en bænkbider uden den bliver klemt i hånden, eller ved at hjælpe dem til at turde at tage dyret op.
I det psykiske læringsmiljø	De voksne følger børnenes initiativer og vækker nysgerrighed og interessen for at lære om dyr. Vi henter de remedier der skal til for at finde dyr og gør det visuelt med billeder af dyrene. Børnene er sammen om et fælles 3. og leger sammen på tværs af alder. Børnene får mulighed for at forstå sammenhænge i naturen såsom fødekæder og levesteder.
I det æstetiske læringsmiljø	Legepladsen er indrettet så der er mange steder at lede efter kryb. Man kan vælte en træstamme på jorden, kigge under grenene henne i skoven, flytte en af de store baljer med blomster eller kigge i det høje græs. Ofte fører det, at kigge efter dyr, nogle rigtige gode snakke med sig både blandt børn og voksne og det udvikler sig ofte til gode lege rundt omkring på legepladsen.

Når vi arbejder med natur, udeliv og science kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Her oplever og erfarer børnene sammen med hinanden og med de voksne, som er med. Der er gruppefællesskab, når dyrene indsamles, der er læring, når børnene sammen med den voksne finder ud af, hvad dyrene hedder, spiser og hvor de bor, der er dannelse, når man eksempelvis lige må vente på tur ift at fortælle, og rig mulighed for at opleve forskellighed, hvis en er bange for dyr, og en anden holder den på hånden, der er børneperspektiv, fordi legen/aktiviteten er en børnene har startet
Børn i udsatte positioner
Her kan alle være med. De børn som har brug for en voksenhånd, kan få den, den foregår udenfor, hvor der er god plads – også til lidt større armbevægelser, man kan gå lidt væk, hvis det bliver for meget,
Forældresamarbejde
Forældrene inddrages i turen via vores instagram-gruppe, så de kan følge med, og har noget konkret at snakke med børnene om, når de er hjemme efter børnehaven. Børnene viser dyrene frem til forældrene, når de hentes, og de får delt deres oplevelse.
Sammenhænge

Der er sammenhænge i alt hvad udelivet er med til at give børnene. Her hænger hele den styrkede pædagogiske læreplan sammen i et naturligt kredsløb. Der kommunikeres og man er i dialog, kroppen, bevægelse og sind bruges hele tiden, man erfarer hvad man kan og ikke kan, og begyndende hvem man er, man er sammen med sine venner og dem der kan blive de nye venner, der er årstider som hver for sig er smukke og æstetiske, der er god plads og højt til loftet, man bygger og konstruerer med hammer og sav, man smager, mærker, dufter, ser og hører, elementerne jord, vand, ild og luft opleves næsten hver dag

6. KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kultur, æstetik og fællesskab

Vi har samlet vores 5-årige børn i en Ulveunge-gruppe under hele corona. Gruppen har haft to faste voksne med i hele skoleåret 2020/2021. Der har været fokus på at arbejde med børnenes venskaber og fællesskabet, selvhjulpenhed, mod og robusthed, samtidig med børnene har oplevet kulturen og naturen i den by, de bor i. De har samtidig lært at mestre cykling omkring i byen og rundt til Skagens attraktioner. Der har også været gode gåture til blandt andet Guldmajssøen, fritidsklubben og skaterbanen på Kappelborg, og dage hvor børnene har været i Pilekrattet med lege og aktiviteter her. De er cyklet eller gået afsted med rygsæk med mad og vand, og i snorlige rækker...ud af indkørslen og ud i verden. De har blandt andet set og mærket Skagens Museum, Vandtårnet, Den tilsandede kirke, Fuglestations Det grå fyr, spist pølser ved slagter munch, kørt Sandorm, dyppet tæerne i vandet før Grenen, sunget sange, fortalt røverhistorier og kommet tæt på hinanden som en gruppe og i store og små venskaber. Der har været mange snakke om alt det der er oplevet undervejs på turene.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Nysgerrighed: Børnene har oplevet stort set hele deres by, de ved hvor tingene er placeret på kortet og har set det i virkeligheden. De har mødt nogen af vennernes forældres arbejdsplads. Børnene har været en gruppe og et fællesskab, de har indtaget verden udenfor børnehaven, og de er virkelig blevet STØRRE, når de vender tilbage til børnehaven. Vi ville gerne have bygget bro til skolerne, men det har været svært pga corona. Der har været meget fysisk aktivitet, leg og bevægelse både på turene, og når de landede ved bestemmelsesstedet.
I det psykiske læringsmiljø	Børnene har lært meget om deres egen krop og formåen, det booster deres selvværd og deres selvtillid, når de oplever at kunne og at betyde noget for de andre venner. Der er opstået venskaber på tværs af stuer, kulturer og ikke mindst roller i gruppen, med andre ord de har fået øje på nye venskaber. De forsigtige børn har kastet et blik på de børn med mere vovemod og set og lært af dem – de har så at sige stået i mesterlære hos hinanden.

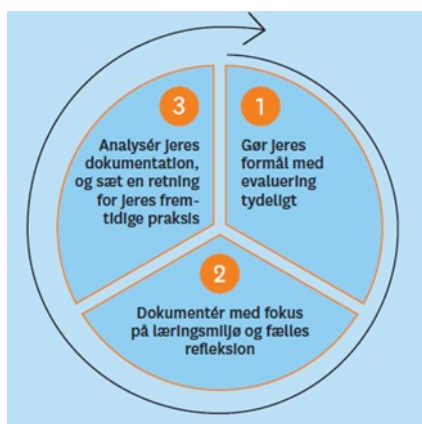
<p>I det æstetiske læringsmiljø</p>	<p>De kunstneriske og smukke oplevelser børnene har fået i naturen, ved seværdighederne og på museet, fortæller de også om, når de kommer hjem. De fortæller begejstret om deres oplevelser til vi andre, og bruger dem i legene de leger i Pilekrattet.</p> <p>På cykelturene har børnene sammenlignet og afprøvet hinandens cykel og talt meget om hvilke der er bedst, den store dille var at bytte cykler.</p> <p>På turene til lokationer med historisk betydning, f.eks. bunkers, Det grå fyr, Det hvide fyr osv. har der altid fulgt en historie med for området.</p>
-------------------------------------	--

Når vi arbejder med kultur, æstetik og fællesskab kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

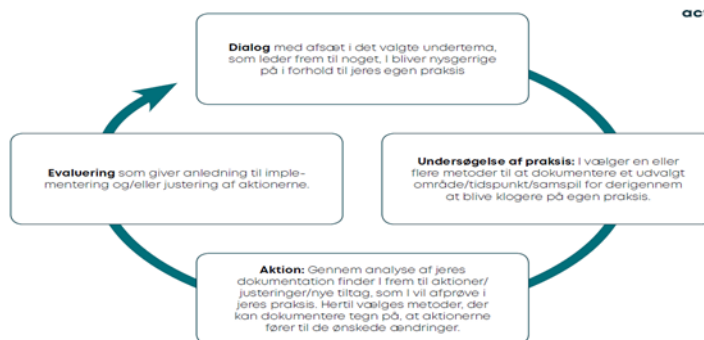
<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv</p>
<p>Vi passer vores blomster og træer sammen, vander og luger, på den måde får børnene medansvar for udeområdet, og de kan plukke, dufte og mærke både blomster og de dyr, der bor her.</p> <p>Vi deltager i teaterstykker på biblioteket for de forskellige aldersgrupper og leger selv hatteteater i børnehaven. Børnene vælger hvilken hat og hvem de er. Den voksne digter sammen med børnene en historie ud fra deres roller. Nogen tør sige noget, og dem der ikke gør hjælper den voksne.</p> <p>Vi maler og tegner, hamrer og banker og laver finurlige kreationer sammen med børnene. De får selv lov til at være med til at bestemme, hvad de har lyst til, og ofte hvilke materialer de har brug for til værket.</p> <p>Vi deltager i musik, når vi kan. Vi har mere fokus på musik og lyde, og på at følge børnenes ideer, efter vi har været med i projekt "Legekunst", hvor vi sammen lavede lyde og toner, digtede sange og lavede instrumenter sammen med en legekunstformidler.</p>
<p>Børn i udsatte positioner</p>
<p>Børn som synes, det er svært at være med til en planlagt aktivitet som for eksempel musik, får vi med alligevel, og så er det fint, de starter med at se på. Lige så stille vil de fleste børn deltage i aktiviteten.</p> <p>Nogen gange skal de starte i et mindre fællesskab med bare en 3-4 stykker, nogen gange bare være to, der tegner, maler, spiller, synger, plukker blomster eller gynger i hængekøjen.</p>
<p>Forældresamarbejde</p>
<p>Vi har fælles arbejdsdage, hvor vi sammen giver vores fælles børnehave et årligt løft.</p> <p>Der er dialog omkring de kreative processer børnene er en del af.</p> <p>Vi er sammen i et forpligtende fællesskab</p>
<p>Sammenhænge</p>
<p>Vi vægter at vi skal passe på naturen og vi skal passe på vores ting. Vi genbruger alt i alle mulige kreative projekter, de store hjælper de mindre, vi rydder op efter os og det er et fælles projekt at holde udeområder og redskaberne her pæne og gode.</p>

Systematisk evaluering

UCN
act2learn

Gennem aktionslæring – med afsæt i kvalitetskriterierne i KVALid - undersøger, udforsker og evaluerer vi løbende vores pædagogiske praksis - herunder læringsmiljøer

Vi vil gerne opnå at.....	Ved at undersøge /dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu at...	Derfor vil vi fremover.....
Gennem iagttagelser og medlegen vil vi fortsat gerne have fokus på legen, og på vi voksnes rolle i legen. Her kan kvalid omkring leg også inddrages eller evalueringsskemaet fra EVA	Vi har erfaret, at vi som voksne ikke så tit er aktivt deltagene i børnenes lege. Hvordan og hvornår kan vi og vil vi gerne indgå i legene? Vi har også erfaret, at vi nogen gange siger nej, hvor vi lige så godt kunne sige ja til børnene. Vi vil ændre denne kultur til, i langt højere grad at sige JA til det børnene har brug for i legene.	Derfor kunne vi snakke med børnene om, hvilke lege med voksne, de synes er gode/sjove/spændende. Forsøgsvis prøve at indgå i lege, som vi ikke har deltaget i
Vi vil gerne være vågne på børneperspektivet i de sammenhænge vi er i med børnene gennem dagen. Det	Vi er opmærksomme på, at vi i de planlagte aktiviteter kan blive bedre til i forberedelsen at inddrage	

<p>er både i aktiviteter, hverdagsrutiner og legen</p> <p>Bruge kvalid omkring børneperspektivet.</p> <p>Bruge H-modellen, når vi planlægger, udfører og evaluerer på vores aktiviteter.</p> <p>Evaluerer med børneperspektivet for øje</p>	<p>børnenes ideer og perspektiver fra den direkte dialog med dem.</p>	
<p>Vi vil gerne blive bedre til at integrere vores udenlandske børn i lege med danske børn, fordi vi oplever, børnene grupper sig i egen nationalitet, hvis vi ikke tager dem med i lege med andre, og derved udvikles deres danske sprog ikke godt nok.</p> <p>Være opmærksomme på, at de udenlandske børn vælges aktivt til i aktiviteter og grupper, hvor de styrkes i det danske sprog og de sociale relationer med andre børn end deres landsmænd</p>		
<p>Vi har i år forsøgt os med en ny form i forhold til vores gruppe med 5-årige børn. De har under corona været 1 gruppe for sig selv, og har primært haft aktiviteter i gruppen.</p> <p>Dette skal vi evaluere på i august med henblik på at få lavet plan for den noget større skolegruppe vi har i det kommende skoleår.</p>	<p>Fælles refleksion over de oplevelser vi har haft i forhold til "forsøget" med en ny form for gruppe.</p> <p>Hvad har været godt?</p> <p>Hvad har det betydet for de andre børn i huset +/-?</p> <p>Hvilke ulemper har der været, som vi skal være opmærksomme på i det kommende år?</p> <p>Hvor mange voksne skal tilknyttes gruppen</p>	<p>Den fremtidige plan for gruppen laves på baggrund af refleksionerne.</p> <p>Evaluerer i 2022 sommer</p>